

(Marosvásárhely, 1919. november 5-én. Bizonytalan dolog. Aztán mégis, sokszor lemásoltam, helyben, közeli barátainknak, de eljuttattam Tordára, Kolozsvárra, Zilahra, Aradra, Váradra, Szatmárra, és még Nagybányára is, de nagy titokban, roppant titkosan, némelykor csak az „Alexandros”, ám esetenként az eléggé rejtélyesnek tűnő „Lazarus Rénatus” szignóval is körültekintően ellátván...)

Lábjegyzet Lázár René Sándor verseihez

Lázár René Sándor 1859. szeptember 17-én született Kolozsvárott. 1890-től már főleg Marosvásárhelyen élt – Marossárpatakon hunyt el 1929 októberében. Költői műveinek és írott hagyatékának méltó felfedezése még hosszú ideig váratott magára. Verseinek legelső (bár elenyésző) része csak 1992 augusztusában került elő a marosvásárhelyi Molter-hagyatékából, aztán később kisebb és nagyobb adagokban, de szinte véletlenszerűen, hosszan lappangó, korabeli (részben családi, részben baráti) hagyatékokból is. Igen terjedelmes, bár eléggé szétszórt lírai életműről lévén szó, még a Lázár-versek és verstöredékek, változatok meg másolatok, átírások és fordítások, vagy a prózai fragmentumok számát tekintve sem bocsátkozhatunk elhamarkodott számításokba, sem előzetes mérlegelésekbe, mert a már-már egészen mutatkozó szövegekpusz még újabb meglepetéseket is tartogathat – földolgozása roppant időigényes, hosszú évekre rúghat, ám kétségtelenül folyamatban van. *(Közzéteszi: Kovács András Ferenc.)*

Alföld, 2013/9.

Lázár René Sándor (1859, Kolozsvár – 1929, Marossárpatak) életművének feldolgozása jelenleg folyamatban van.

Péntek Imre

A VIDÉKI KÖLTŐK

„A helyi költő titokban olvassa korai verseit és ifjúkori regényét... lemondóan és tagadva, telenovellákat néz, aggódo kapcsolata van a saját profiljával a Facebookon, és fél gondolatolvasó laptopjától...”

Tatjana Bijelić: *Helyi költő*

A vidéki költő jó messze lakik a fővárostól, ahova mindig is vágott.

Próbált odaköltözni, oda nőszülni, állást találni – sikertelenül.

Aztán – maradt – vidéki költő.

Foglalkozása: tanár, újságíró, esetleg biológus.

Utóbbi esetben a rózsák fajtáit, nemesítésük kultúrtörténetét, szimbolikájukat dolgozza fel

versben és prózában.

E különleges virág színét, árnyalatait, illatát katalogizálja.

Beszerzi a legfinomabb balkáni rózsaoiljat,

és azt szagolgatja, hogy ihletet kapjon.

S tearózsaszirmokat szór kedvese ágyába, hogy így tegye teljesebbé az orgazmust.

Délután beül a könyvtárba,

végiglapozza az összes irodalmi lapot,

míg végre megtalálja rég elküldött versét

az ódivatú kiadvány szépirodalmi rovatának

eldugott helyén, két illusztráció közé nyomorítva.

Ilyenkor elégedetten tekint körül az olvasóteremben,

ám pillantását senki sem viszonozza.

A vidéki költő akkor is vidéki költő,

ha történetesen – átmenetileg – Budapesten él.

Bensőjét gyermekkori látomások gyötrik.

Néha titokban elutazik a határszélre,

nagyszülei birtokára, ahol még érintetlen

a tágas udvar, a megöregedett gyümölcsös,

s az ámbitusos ház bejáratát fehér komondor őrzi.
Hátul, a szerszamoskamrából alakít ki dolgozósobát,
álmodozó lakrészt, múltba ugró meditációs kabint,
ahol esténként – régi költőszerepébe bújva – gyertyafénynél írja
romantikus hexameterjeit, kilométerszám.

A vidéki költő szívesen jár közgyűlésekre,
könyvbemutatókra, tanácskozássokra.
A leghátsó sorban foglal helyet, az ismerősök karéjában.
Megvan a véleménye az ostoba intellektuelekről,
akik a pulpituson szónokolnak,
de nem tudják megkülönböztetni a törkölyt a szilvapálinkától.
Alkalmat teremt a kóstolóra, az összehasonlításra,
mert belső zsebéből lapos üveget von elő,
és megvetően kacsint az emelvényen ülő szószaporítókra.

Máskor beleveti magát a pomológia rejtelmibe,
a batul és a pónyik almák származását nyomozza,
fajtajellegét próbálja elhelyezni a Kárpát-medencében,
különös nosztalgiát ébresztve a régi magyar gyümölcsészet iránt,
s még a legmegátalkodottabb modernista is úgy falja sorait,
mintha leves, előérő muskotálykörtét szürcsölne
egy titokzatos, erdélyi kertben...
Olyik pedig a szőlő- és borászat mesterévé válik.
Hegyre jár, a hajlékát rendben tartja,
tudja, mikor kell metszeni, permetezni,
s szüret után, első fejtés alkalmával végigkóstolja
barátaival az olaszrizling, a chardonnay, a rajnai rizling
nyers, vad ízorgiáját, hogy aztán hazafelé autózva
a helyi rendőr karjaiba fusson...

A vidéki költő együtt ring az évszakok
változásaival, megérzi a telihold különös delejét,
az „öregszelet” az Alpokaljáról,
hétvégi parasztházát kóbor kutyák és macskák tisztelik meg,
akiknek a legrondább időben is elemózsiát visz
15 éves Audijával.
Ő még tudja, milyen illatokat terel a szél
a beérett búzatáblák fölött.

S a Vilmos körtét nemcsak felesként ismeri,
hanem sárgás, kívánatos gyümölcsként (piros foltokkal),
amit a fáról szakít le, kegyeletes mozdulattal.

A vidéki költők végülis szeretetre méltó lények,
bár bogarasságuk közismert, némi megbecsülést azért szereznek
a kocsmában, templomban, a képviselő-testület előtt.
Verseik megjelennek – az ismerős szerkesztő kegyéből –
a megyei lap szombati mellékletében,
s néhány barátságos hátba vágás megilleti őket az utcán:
Hé, öregem, olvastalak ám! Egész jó voltál!
És a kiérdemelt megbecsülés sem marad el:
sírhelyüket – előbb-utóbb –, hisz ők sem ilyen értelemben
halhatatlanok, ünnepi ülésén
védetté nyilvánítja a helyi kulturális bizottság.

Kortárs, 2013/10.